

Interessenter

Telefonnummer til saksbehandler

Andreas Vikan Røsæg, 77642117

Kvote for lisensfelling av bjørn 21.8.2025–15.10.2025

Rovviltnemnda for region 8 hadde møte den 6.5.2025. På møtet ble det i sak 33/25 fattet slikt

- Vedtak -

Rovviltnemnda tar i betraktning at en liten hannbjørn er skutt på skadefelling i Sør-Varanger, dette etter at saksfremstillingen ble skrevet. Rovviltnemndas vurdering er at dette uttaket har minimal, om noen påvirkning på bestandsutviklingen for bjørn i regionen. Med denne vurdering vedtar roviltnemnda innstillingen uten å trekke fra bjørnen som ble felt 29.4.2025.

- Innstilling til vedtak -

Med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b, jf. rovviltforskriften § 7 og § 10 jf. §§ 1, 3 og 4 åpner roviltnemnda for lisensfelling i:

Finnmark:

Kvota på 4 bjørn i B-området i Finnmark, hvorav inntil 2 binner. Nemnda åpner ikke for jakt i A-området. Lisensfelling blir stoppet i Finnmark dersom det blir felt to binner, uavhengig av hvor i B-området felling skjer. Binne med unge/r samt unge/r binne går sammen med er unntatt fra kvota for lisensfelling av bjørn.

Troms:

Rovviltnemnda i region 8 åpner ikke for lisensfelling i Troms.

Uttak av bjørn ved skadefelling og annen irregulær avgang etter tidspunktet for nemndas vedtak belastes lisensfellingskvoten.

Klageadgang

Vedtaket kan påklages til Klima- og miljødepartementet innen tre uker jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. En eventuell klage skal fremsettes for sekretariatet for roviltnemnda i region 8 ved Statsforvalteren i Troms og Finnmark, jf. forvaltningsloven § 32.

Saksfremstilling

Bestanden av bjørn i region 8 er under bestandsmålet. Når regionen ikke har nådd bestandsmålet for bjørn, og det heller ikke er beregnet 10 ynglinger eller mer av bjørn i Norge, er det Miljødirektoratet som har myndighet til å sette kvote for betinget skadefelling. Om nemnda har myndighet jf. rovviltforskriften § 7, er for bjørn basert på de siste dokumenterte data om siste års ynglinger fra Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt.

Sekretariatet viser til brev fra KLD av 19. mai 2023 «Vedtaksmyndighet for brunbjørn og retningslinjer» hvor rovviltnemda i region 8 ble overført vedtaksmyndighet for brunbjørn på bakgrunn av at bestanden nasjonalt ble beregnet til 9,5 ynglinger og at det vil si 10 ynglinger med normale avrundingsregler. Ifølge *NINA rapport 2594 DNA-basert overvåking av brunbjørn i Norge i 2024* er beregnet antall i landet nå 11,4 ynglinger, og i region 8 har beregnet antall ynglinger de tre siste årene gått opp fra 3,0 til 3,1 og sist til 3,3. Rovviltnemda i region 8 har myndighet til å vedta lisensfellingkvote for bjørn.

Sekretariatet viser til brev fra KLD av 28. april 2025 om vedtaksmyndighet for brunbjørn 2025. I brevet viser KLD til retningslinjer gitt i brev av 19. mai 2023, og at der en rovviltnemnd har vedtaksmyndighet for brunbjørn uten at det regionale bestandsmålet er nådd, skal nemndene forvalte brunbjørn i samsvar med disse retningslinjene.

Internasjonale avtaler og rammer

Norge har forpliktet seg til å ta vare på bjørn gjennom Bernkonvensjonen som av Norge ble ratifisert i 1986. Konvensjonen inneholder krav til bevaring av flora og fauna i deres naturlige leveområder.

Sammen med 191 andre land og EU har Norge signert konvensjonen om biologisk mangfold. Konvensjonen trådte i kraft i 1993. Land som har underskrevet avtalen er forpliktet til å lage nasjonale strategier og handlingsplaner for å bevare det biologiske mangfoldet. Landene skal blant annet bevare truede arter og fremme samarbeid med andre land om biomangfold. De rovviltartene som finnes i Norge er i vesentlig grad felles bestander med våre naboland Sverige, Finland og Russland. Disse lands respektive forvaltningsregimer har stor betydning for den norske rovviltforvaltningen.

Norge har også tilsluttet seg andre avtaler som kan ha betydning for forvaltningen av rovvilt. Spesielt kan Europarådets dyreholdskonvensjon og FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter artikkel 27 samt ILO-konvensjonen nr. 169 om urfolks rettigheter nevnes.

Rammene for norsk rovviltforvaltning er gitt i norsk miljøvernlovgivning og i de internasjonale avtaler Norge har sluttet seg til.

Nasjonale rammer og lovgrunnlag

Den 16. juni 2011 ble rovviltforliket i Stortinget inngått med enighet i alle partier. Forliket tar for seg forvaltningen av gaupe, jerv, ulv og bjørn. Forliket sier også noe om videre forvaltning av kongeørn.

Forliket sier at den norske rovviltforvaltningen skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette.

Det går frem av rovviltforliket 2011 at det skal legges vekt på regional forvaltning, med mål om at den regionale myndigheten i rovviltforvaltningen skal styrkes. Det skal utvises respekt for eiendomsretten samt enkeltmenneskers og lokalsamfunns livskvalitet. Forvaltningen skal bygge på vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap.

Forliket innebar at det nasjonale bestandsmålet for bjørn ble endret fra 15 årlige ynglinger til 13 årlige ynglinger. Antall hannbjørn skal ikke overstige 1,5 ganger antallet binner. Forvaltningen av bjørn overføres til de regionale rovviltnemndene når ti ynglinger av bjørn er nådd. Antall ynglinger nasjonalt er beregnet til 11,4.

Den todelte målsettingen

Den todelte målsettingen sier at Norge skal ha en forvaltning som totalt sett bidrar til å dempe konfliktene og motvirke utrygghet, og samtidig ha en politikk som sikrer overlevelsen til alle de store rovviltartene i norsk natur. Denne todelte målsettingen støtter seg til formålsparagrafene i viltloven, naturmangfoldloven og rovviltforskriften:

Viltloven § 1

Viltet og viltets leveområder skal forvaltes i samsvar med naturmangfoldloven og slik at naturens produktivitet og artsrikdom bevares.

Innenfor denne ramme kan viltproduksjonen høstes til gode for landbruksnæring og friluftsliv.

Naturmangfoldloven § 1

Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.

Rovviltforskriften § 1

Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter.

Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.

Bestandsmål og ynglinger

I forvaltningsplanen fra 2013 har rovviltnemnda fordelt målet om totalt 6 årlige ynglinger innen A-områdene for bjørn i region 8: én i indre Troms, tre i Anarjohka (Karasjok og Kautokeino) samt to ynglinger i Pasvik, Sør-Varanger kommune.

Siste års minsteestimat for antall bjørneynglinger i region 8 har bjørnekullsimuleringsmodellen (BKS-modellen), utviklet av det Skandinaviske bjørneprosjektet, beregnet til 3,3 ynglinger (NINA rapport 2594). Dette mot 3,1 i 2023, 3,0 i 2022, 2,9 i 2021 og 2,5 i 2020. I Troms har det de siste årene vært en nedgang i registrerte individer, mens trenden i Finnmark har vært stigende.

Med bakgrunn i metoden som brukes for å beregne antall ynglinger i bestanden, så vil hunnbjørner som er etablert et godt stykke inn i landet bety mye mer ved beregning av ynglinger enn binner som

registreres nært landegrensene. Dette gjør at ynglinger som registreres i A-området i Sør-Varanger, østre Karasjok og indre Troms, samt registrerte binner i Tanadalen (B-område) og sørlige Kautokeino i stor grad vil forventes å bruke store deler av tiden sin ute av Norge. Dermed vil det gjennom registrering og observasjoner ofte observeres flere ynglinger enn det som beregnes, da de ikke oppholder seg i Norge hele sesongen.

Bestandssituasjon

Ifølge NINA rapport 2594, *DNA-basert overvåkning av brunbjørn i Norge 2024*, ble det i 2024 registrert 76 forskjellige individer i region 8. Av totalt 291 fungerende DNA-prøver som gav treff på individ ble det registrert 41 hannbjørner og 35 hunnbjørner. Det er mange av disse individene som vi deler med naboland. På bakgrunn av manglende DNA-materiale fra Sverige, Finland og Russland kan man imidlertid ikke kvantifisere disse. Alle A-områdene for bjørn i region 8 ligger langs grensa. Vi antar derfor at enkelte individer vi registrerer i Norge oppholder seg helt eller delvis i andre land noen sesonger.

De siste årene har spesielt hårfelleprosjektene bidratt til en mer systematisk innsamling av DNA fra bjørner i østre del av Karasjok, både i A- og B-området. Dette har gitt mye kunnskap om den lokale bjørnebestanden og dens områdebruk på norsk side. Vi vet også gjennom slektskapsanalyser at det er flere av ynglingene som har tilknytning til «finske» hannbjørner.

I Sør-Varanger er det årlig ynglinger som registreres utenfor A-området på Jarfjordfjellet inn til Russergrensa. Vest for Munkefjordelva er det også årlige yngleobservasjoner. De ynglende binnene ved Munkefjordelva er kjente, godt voksne binner som har vært registrert over mange år i den vestligste utstrekningen av A-området og B-området i kommunen.

Om lisensfelling

I stortingsmelding nr. 15 (2003–2004) er det lagt opp til en økt vektlegging av lisensfelling og kvotejakt som framtidige beskatningsformer på rovvilt. Innenfor rammen av norsk lovverk og hensynet til Bernkonvensjonens bestemmelser vil dette innebære at felling av bjørn kan foregå som lisensfelling. Bakgrunnen for dette er ønske om å utvikle jakt og fellingsformer som sikrer økt alminneliggjøring av rovviltartene og bred deltagelse av lokale jegere.

Stortinget har, gjennom rovviltforliket i 2011, sagt at det skal gis økt adgang til lisensfelling av hannbjørner slik at forekomsten av hannbjørner i prioriterte beiteområder reduseres. Samtidig sier retningslinjer av 19. mai 2023 at så lenge det regionale bestandsmålet ikke er nådd skal det være en restriktiv bruk av lisensfelling, og en bør være forsiktige også utenfor forvaltningsområdet.

Statsforvalterens vurderinger

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål at artene, i dette tilfellet bjørn, og dens genetiske mangfold blir ivaretatt på lang sikt og at bjørnen forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på annen måte eller i et annet tempo enn om naturmangfoldet hadde vært det eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning.

Beitebruk i utmark gjennom tamreindrift og husdyrbeite representerer viktige økonomiske og

kulturelle samfunnsinteresser. Samtidig opprettholder beitebruk et landskapsmessig mangfold av økosystemer med høy biodiversitet. Naturmangfoldloven § 5 og prinsippet om geografisk differensiert forvaltning er konkretisert gjennom §§ 3 og 4 i rovviltforskriften, og gjennom regional forvaltningsplan for rovvilt i region 8.

Vi vurderer at et uttak av 2 reproduserende binner kan gjøre at målet i naturmangfoldloven § 5 nåes i et senere tempo enn om bjørnebestandens utvikling hadde vært det eneste hensynet å ta. Samtidig vurderer vi at et slikt uttak ikke vil true bestandens overlevelse.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøvelse av offentlig myndighet. Dette gjelder kunnskapsgrunnlaget (§ 8), føre-var-prinsippet (§ 9), samlet belastning (§ 10), kostnader ved miljøforringelse (§ 11) og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§ 12). Naturmangfoldloven §§ 8 til 10 og 12 er omtalt videre i vedtaket.

Naturmangfoldloven § 11 gjelder kostnader ved miljøforringelse og blir ikke sett på som relevant i denne saken.

Offentlige beslutninger som kan berøre naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon samt effekt av påvirkning, jf. naturmangfoldloven § 8.

Det er god kunnskap om bjørnebestanden i Skandinavia og i region 8, jf. naturmangfoldloven § 8. Statsforvalteren visert til overvåkingsresultater og rapporter på Rovdata, blant annet *NINA rapport 2594 DNA-basert overvåking av brunbjørn i Norge i 2024*.

Det finnes tilstrekkelig kunnskap om hvilken effekt felling av et gitt antall individer med gitt kjønnsfordeling vil ha på bjørnebestanden. Naturmangfoldloven § 9 tillegges derfor ikke vesentlig vekt.

Naturmangfoldloven § 10 sier at en påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Sekretariatet er av oppfatningen at det gjennom nasjonale og regionale bestandsmål for bjørn, samt den todelte målsetningen er gjort en vurdering av økosystemets samlede belastning. Videre vurderer sekretariatet at et uttak av 4 bjørn, derav inntil to binner ikke vil påvirke økosystemet nevneverdig.

Når det gjelder naturmangfoldloven § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder har sekretariatet lagt til grunn at rovviltneimnda gjennom forvaltningsplan for rovvilt i region 8, vedtatt 10.10.2013, med sin geografiske differensiering har ivaretatt de hensyn som er nedfelt i naturmangfoldloven § 12.

Skadebilde og skadepotensial

Både i Finnmark og Troms er det kalvingsområder for rein i A-områder for bjørn. Sekretariatet er kjent med *Rapport frå Viltskadecenter 2012:6*, fra samarbeidsprosjektet mellom Viltskadecenter, Det skandinaviske bjørneprosjektet, Udtja skogsameby og Gällivare skogsameby (Støen, O.G. et al. 2022, Brown bear predation on semi-domesticated reindeer and derpedation compensations) som har sett på bjørnepredasjon på rein og potensielle effekter av tre forebyggende tiltak. I tillegg har vi sett til NINA rapport 2585, Bjørnens predasjon på tamrein.

Tall fra bjørn- og tamreinprosjektene i Sverige viser at det er stor individuell forskjell på bjørner sin drapstakt. Statsforvalteren mener bjørn har et betydelig skadepotensial i kalvingsområder for rein.

Endinger i klima og en stigende bestand gjør at vi opplever en større konflikt mellom reindrift og bjørn enn tidligere, i både tid og rom.

Det oppstår akutte skadesituasjoner med bjørn hvert år i B-området for bjørn i rovviltregion 8.

Sekretariatet viser til brev fra KLD, datert 30. september 2024, Oppfølging av tiltakspakke om reindrift og energi – lisensfelling og kvotejakt, hvor det vises til hastetiltak nr. 4:

«I reinbeitedistrikter som er særlig utsatte og som har store tap til rovvilt bør det så langt det er mulig legges til rette for presise tapsforebyggende uttak av rovdyr gjennom kvotejakt/lisensfelling.»

Sekretariatet ser ikke at det å differensiere kvoter for lisensfelling mellom reinbeitedistrikter vil kunne bidra til mer presise tapsforebyggende uttak. For reindriften er det særlig kalvingsområder som er utsatt for store tap til bjørn. Der det er fast forekomst av bjørn i kalvingsområder er det A-område for bjørn. Lisensfellingsskvote på bjørn her ville ikke vært i tråd med gjeldende politiske føringer om oppnåelse av bestandsmålene for rovvilt eller prinsippet om å føre en tydelig differensiert forvaltning.

Bjørnebestandens utvikling og utbredelse

I 2024 ble det felt fire bjørner ved skadefelling i Finnmark, hvorav én hunnbjørn, den var 3 år. I 2023 var det ikke kjent avgang av bjørn i region 8. Over årene (2019–2024) ble det på skadefelling skutt 11 bjørner i Finnmark. Tre av disse har vært hunnbjørner, ingen av hunnbjørnene har vært eldre enn 3 år.

I løpet av de siste 6 årene har vi i Finnmark registrert et tilfelle hvor en bjørnunge er drept av et annet dyr. Ut over dette kjenner vi kun til bortgang av bjørn gjennom skadefelling. Ved å se på prøver samlet gjennom DNA-overvåkingen, finner vi at en stor andel av ungene, som vi ved hjelp av DNA- og fotodokumentasjon er sikre på at er årsunger, har blitt funnet igjen påfølgende år. Så det kan tyde på at overlevelsen de første 3 årene blant bjørnunger har vært god de siste årene.

I Finnmark så det ut til at bestanden i 2023 hadde en uvanlig rask nordlig forflytning, og det ble flere skadesituasjoner med bjørn i sauebeiter i Nesseby, Sør-Varanger og Tana.

I Finnmark viser DNA-prøver fra skadesituasjoner for sau og vevs-prøver fra de felte bjørnene at det stort sett dreier seg om hann-bjørner, ofte unge. Dette har tett sammenheng med at sau på beite og kalvingsland primært ligger i B-området. Utviklingen i bjørnebestanden viser gjennom DNA-registreringer at binnefronten og den faste forekomsten av bjørn nærmer seg områdene med sau på beite i B-området i Finnmark.

Tydelig differensiert forvaltning

Det er et mål om å oppnå bestandsmålet for bjørn innenfor A-området i regionen. Likevel ser vi at mange av binnene som bidrar til dagens bestandsregistrering ofte registreres i B-området. Lisensfelling i B-området kan føre til uttak av etablerte produktive binner.

Vi viser til retningslinjer i brev fra Klima- og miljødepartementet, datert 19. mai 2023, om at det skal være en restriktiv bruk av lisensfelling dersom bestanden i den enkelte region er under bestandsmålet, og videre at nemndene bør være forsiktige når det gjelder uttak av binner der en er under bestandsmålet. Region 8 er under bestandsmålet. Lisensfellingsskvoten settes lavere enn

skadefellingskvoten fordi skadefelling i motsetning til lisensfelling gir mulighet til en konkret vurdering av uttak av det enkelte skadegjørende individ.

For å unngå at uttaket av binner blir for høyt settes binnekvoten til 2 dyr. Et slikt uttak vil forsinke oppnåelsen av bestandsmålet, men vil ikke være skadelig for bestandens overlevelse. En tydelig differensiert forvaltning er avgjørende for beitenæringene. Bjørnen i regionen er ikke avhengig av sau og rein. Med en tydelig differensiert forvaltning kan møter mellom bjørn og beitedyr holdes nede, og bestanden kan bygges opp uten proporsjonalt økt konflikt.

I brev fra Klima- og miljødepartementet datert 19. august 2024 om avgjørelse av klager på vedtak om kvoter for lisensfelling av brunbjørn i region 3, 5 og 8 i 2024, så vurderte departementet at daværende kvote for lisensfelling av bjørn kunne opprettholdes, men med tilleggsvilkår om at Statsforvalteren ble gitt fullmakt til å avslutte lisensfellingens dersom det ble avgang av binne gjennom skadefelling, lisensfelling eller annen irregulær avgang. Lisensfellingskvoten var da fylt, så i praksis ble ikke tilleggsvilkåret aktuelt.

Behovet for et slikt tilleggsvilkår for lisensfellingsperioden 2025 er vurdert. Bestandsutviklingen for bjørn i Finnmark er vektlagt. Det er lagt vekt på at det ikke er kjent avgang av binner eldre enn tre år de siste årene. Videre er det vektet at uttak av bjørn ved skadefelling og annen irregulær avgang etter tidspunkt for nemndas vedtak skal belastes lisensfellingskvoten. På denne bakgrunn så vurderer sekretariatet at det ikke er behov for en ny vurdering fra Statsforvalteren i tilfelle kvoten belastes én binne. Om kvoten belastes to binner stanses lisensfellingens. Vi tilrår derfor ikke dette tilleggsvilkåret for lisensfellingsperioden 2025.

Konklusjon

Sekretariatet vektlegger skadehistorikk på sau og rein og potensialet for skadesituasjoner fra bjørn også i 2025. En tydelig differensiert forvaltning er eneste tilfredsstillende løsning, og bestandens utbredelse skal reguleres gjennom lisensfelling. Vi innstiller til en kvote på 4 bjørner i B-området i Finnmark, hvorav inntil 2 binner, og vurderer at denne kvoten ikke truer bestandens overlevelse.

Uttak av bjørn ved skadefelling og annen irregulær avgang etter tidspunktet for nemndas vedtak belastes lisensfellingskvoten.

Med hilsen

Marlene B. Bråthen
leder av rovviltneimnda for region 8

Dokumentet er elektronisk godkjent